

გ ა დ ა წ ყ ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა

საქართველოს სახელით
შ ე ს ა ვ ა ლ ი ნ ა წ ი ლ ი

11 დეკემბერი, 2019 წელი
თბილისი

ქ.

**თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატა**

მოსამართლე - შოთა გეჭაძე

სხდომის მდივანი - მარინე კახაძე

აპელანტები (მოსარჩელები) - ლ---- მ-----ე, ც----- ბ-----ი;

მოწინააღმდეგე მხარე (მოპასუხე) - საქართველოს შინაგან საქმეთა
სამინისტრო;

წარმომადგენელი - მ-----ი;

დავის საგანი - ზიანის ანაზღაურება;

გასაჩივრებული გადაწყვეტილება - თბილისის საქალაქო სასამართლოს
ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება.

1. სასარჩელო მოთხოვნა:

1.1. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----
---ის სასარგებლოდ დაეკისროს ორ ოთახიანი ბინის საყიდლად - საბაზრო
ღირებულებით - 150 000 (ასორმოცდაათიათასი) ლარის ანაზღაურება;

1.2. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ---- მ-----ის სასარგებლოდ
დაეკისროს სარჩოს სახით 100 (ასი) ლარის ანაზღაურება ლ---- მ-----ის
დაღუპვის დღიდან - 2008 წლის 6 აპრილიდან სიცოცხლის მანძილზე
(მოთხოვნა დაზუსტდა 11.12.2019 წლის სხდომაზე);

1.3. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----

-----ის სასარგებლოდ დაეკისროს მორალური ზიანისათვის 50 000 (ორმოცდაათათასი) ლარის ანაზღაურება;

2. მოპასუხის პოზიცია:

2.1. მოპასუხის წარმომადგენელმა სარჩელი არ ცნო, მხარი დაუჭირა წერილობით წარდგენილ შესაგებელს და განმარტა, რომ არ არსებობს ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის კანონიერი საფუძველი.

3. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასკვნები:

3.1. გასაჩივრებული გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----ის სარჩელი არ დაკმაყოფილდა.

4. გასაჩივრებული გადაწყვეტილებით დადგენილი ფაქტები:

4.1. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ადმინისტრაციის უფროსის 2009 წლის 20 ოქტომბრის №7/2/7-4171 წერილის თანახმად, ლ---- მ-----ე 2008 წლის 3 აპრილის №5763/შ მივლინების ბრძანების საფუძველზე ოთხი დღით მივლინებული იყო ქ. ქ-----ში და მასზე გაიცა სადღეღამისო ნორმა 4 დღეზე 60 ლარი (ს.ფ. 22, 56-58).

4.2. დადგენილია, რომ ლ---- მ-----ე გარდაიცვალა 2008 წლის 6 აპრილს (ს.ფ. 21).

4.3. შს სამინისტროს გენერალური ინსპექციის 2008 წლის 29 სექტემბრის დასკვნის თანახმად, ლ---- მ-----ეს 2008 წლიდან დაკავებული ჰქონდა შს სამინისტროს ქ. თბილისის მთავარი სამმართველოს ვაკე-საბურთალოს სამმართველოს პოლიციის მე-5 განყოფილების დეტექტივის თანაშემწე-გამომძიებლის თანამდებობა. 2008 წლის 7 აპრილიდან, იგი ამორიცხეს შს ორგანოების პირადი შემადგენლობის სიებიდან გარდაცვალების გამო.

დასკვნის მიხედვით, 2008 წლის 5 აპრილს, შს სამინისტროს საპატრულო პოლიციის დეპარტამენტის ქ. თბილისისა და მცხეთა - მთიანეთის მთავარ სამმართველოში, ქ. თბილისში, დ. ა-----ის ხეივანზე სასტუმრო „უ----ან“ მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად შს სამინისტროს თანამშრომლების ა. გ-ის ჯანმრთელობის დაზიანებისა და ლ---- მ-----ის გარდაცვალების ფაქტზე, დაიწყო წინასწარი გამოძიება სისხლის სამართლის საქმეზე, დანაშაულის ნიშნებით, რაც გათვალისწინებულია საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-2 და მე-6 ნაწილებით. 2008 წლის 7 აპრილს, აღნიშნული სისხლის სამართლის საქმე შემდგომი გამოძიების ჩასატარებლად გადაიგზავნა ქ. თბილისის პროკურატურის საგამოძიებო ნაწილში. საქმეზე ჩატარებული წინასწარი გამოძიებით დადგინდა, რომ 2008 წლის 5 აპრილს, ქ. თბილისის მთავარი სამმართველოს ვაკე - საბურთალოს პოლიციას მე-5 განყოფილების დეტექტივ - გამომძიებელი

ლ--- მ-----ი ნასვამ მდგომარეობაში მისი მართვის ქვეშ მყოფი “B--”-ს მარკის ავტომანქანით (სახ. ნომრით O-----), თანამშრომლებთან - ლ--- მ----- ესთან და ა. გ-იანთან ერთად მოძრაობდა ქ. მ-----დან ქ. თბილისის მიმართულებით. დაახლოებით 19:30 საათზე, ა-----ის ხეივანზე, სასტუმრო „უ-ას“ მიმდებარე ტერიტორიაზე ლ--- მ-----მა შენიშნა ავტომობილის სავალ გზაზე გადმომავალი ბავშვი. ქვეითად მოსიარულებს თან შეჯახების თავიდან ასაცილებლად, მან საჭე მკვეთრად მომართა მარჯვნივ, აიცილა ამ უკანასკნელზე შეჯახება, მაგრამ ვეღარ მოახერხა ავტომობილის დამორჩილება, გადავიდა სავალი გზიდან, დაეჯახა ბორდიურს და შემდეგ ელ. განათების ბოძს. მომხდარი ავტოსაგზაო შემთხვევის შედეგად, სხეულის სხვადასხვა დაზიანება მიიღეს ავტომანქანის მგზავრებმა - ა. გ-იანმა და ლ--- მ-----ემ. ლ--- მ-----ე 2008 წლის 6 აპრილს, მიუხედავად დროულად აღმოჩენილი სამედიცინო დახმარებისა, ქ. თბილისის №5 საავადმყოფოში გარდაიცვალა.

დასკვნის მიხედვით, სისხლის სამართლის საქმეზე ჩატარებული კომპლექსური ავტოტექნიკური და ტრასოლოგიური ექსპერტიზის 2008 წლის 6 მაისის დასკვნის შესაბამისად - „დადგენილ ვითარებაში მძღოლ ლ--- მ----- —ს ტექნიკური თვალსაზრისით ავტოსაგზაო შემთხვევის თავიდან აცილება არ შეეძლო და მის მოქმედებაში საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების შესახებ საქართველოს კანონის მოთხოვნათა უგულვებელყოფა არ აღინიშნება“. შს სამინისტროს გენერალურ ინსპექციაში, ქ. თბილისის ვაკე - საბურთალოს სამმართველოს პოლიციის მე-5 განყოფილებიდან შემოსული წერილით ირკვევა, რომ ვაკე - საბურთალოს პოლიციის მე-5 განყოფილების წარმოებაში არსებულ სისხლის სამართლის საქმეზე, 2008 წლის 3 აპრილიდან 6 აპრილის ჩათვლით დეტექტივ გამომძიებელი ლ--- მ-----ი და მისი თანაშემწეები ა. გ-იანი და ლ--- მ-----ე სამსახურებრივი მივლინებით იმყოფებოდნენ ქ. ქ-----ში, რათა ეჭვმიტანილ ი. ხ-ძის ოჯახის წევრებთან ჩატარებინათ საგამომძიებო მოქმედებები. აღნიშნული წერილით ასევე, ირკვევა, რომ ლ--- მ-----ი, ა. გ-იანი და ლ--- მ-----ე მიმდინარე წლის 5 აპრილს ქ. ქ-----იდან ბრუნდებოდნენ თბილისში.

დასკვნის თანახმად, ლ--- მ-----ე დაიღუპა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების დროს. პოლიციის უფროს ლეიტენანტ ლ--- მ-----ის ოჯახზე უნდა გავრცელდეს „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის 31-ე მუხლის მე-10 პუნქტით და „საქართველო შს სამინისტროს მოსამსახურეთა და სამოქალაქო პირთა, სოციალური დაცვისა და მატერიალური უზრუნველყოფის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის ბრძანებულებით გათვალისწინებული მოთხოვნები (ს.ფ. 17-20; 55).

4.4. საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2008 წლის 6 ოქტომბრის №81893/შ ბრძანებით შს ქ. თბილისის მთავარი სამმართველოს ვაკე - საბურთალოს სამმართველოს პოლიციის მე-5 განყოფილების დეტექტივის თანაშემწე - გამომძიებლის, პოლიციის უფროსი ლეიტენანტის ლ--- მ-----ის დაღუპვა ჩაითვალა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულების

დროს მომხდარ გარემოებად და მის ოჯახზე გავრცელდა „პოლიციის შესახებ“ საქართველოს კანონის 31-ე მუხლის მე-10 პუნქტით და „საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურეთა და სამოქალაქო პირთა სოციალური დაცვისა და მატერიალური უზრუნველყოფის შესახებ“ საქართველოს პრეზიდენტის 2005 წლის 23 დეკემბრის №1082 ბრძანებულების 21-ე პუნქტით გათვალისწინებული მოთხოვნები.

აღნიშნული ბრძანების აღსრულების მიზნით, 2008 წლის ბიუჯეტით გათვალისწინებული ასიგნებიდან ლ---- მ-----ის მეუღლეზე - ი---- ლ----- ეზე 2008 წლის 4 ნოემბრის №1000 საგადახდო დავალებით გაიცა 15 500 ლარი ერთჯერადად (ს.ფ. 63; 64).

4.5. დადგენილია, რომ საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2008 წლის 4 ივნისის №MIA01801316537 ბრძანებით, მატერიალური დახმარება მიეცა 500 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2008 წლის 23 დეკემბრის №112763/შ ბრძანებით, მატერიალური დახმარება მიეცა 1000 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2010 წლის 10 დეკემბრის №839176 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 1000 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2011 წლის 23 დეკემბრის №1609536 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 1000 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ- ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2012 წლის 24 დეკემბრის №1754433 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 1200 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2013 წლის 25 დეკემბრის №2625852 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 1200 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ-ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2014 წლის 22 სექტემბრის №1870738 ბრძანებით ერთჯერადი ფულადი დახმარება მიეცა 1250 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2014 წლის 24 დეკემბრის №2630835 ბრძანებით ერთჯერადი ფულადი დახმარება მიეცა 1200 ლარის ოდენობით ლ-

--- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2015 წლის 23 დეკემბრის №2870442 ბრძანებით ერთჯერადი ფულადი დახმარება მიეცა 1200 ლარის ოდენობით ლ--- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2015 წლის 31 დეკემბრის №1005 ბრძანებით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ-ერთ) პირს გადაეცა ლეპტოპი (ღირებულებით 740 ლარი) და 100-ლარიანი სასაჩუქრე ბარათი.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2016 წლის 21 მარტს №705440 ბრძანებით ერთჯერადი ფულადი დახმარება მიეცა 1250 ლარის ოდენობით ლ--- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ-ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2017 წლის 27 დეკემბრის №3221450 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 1200 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს.

საქართველოს შინაგან საქმეთა მინისტრის 2017 წლის 28 დეკემბრის №3135984 ბრძანებით მატერიალური დახმარება მიეცა 700 ლარის ოდენობით ლ---- მ-----ის ოჯახის (ერთ - ერთ) წევრს (მემკვიდრეს) ან მის კმაყოფაზე მყოფ (ერთ - ერთ) პირს (ს.ფ. 65-69; 70-79; 80-94; 96-98; 100-102).

4.6. „სახელმწიფო კომპენსაციისა და სახელმწიფო აკადემიური სტიპენდიის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებული სახელმწიფო კომპენსაციის დანიშვნის მიზნით, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურეთა სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას დაღუპვის ან მიღებული ჭრილობების შედეგად გარდაცვალების ფაქტის დადგენა/დადასტურების კომისიის 2015 წლის 8 სექტემბრის №1/41 გადაწყვეტილებით, ი---- ლ-----ეს უარი ეთქვა „სახელმწიფო კომპენსაციისა და სახელმწიფო აკადემიური სტიპენდიის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-2 პუნქტის „ო“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული სახელმწიფო კომპენსაციის დანიშვნის მიზნით, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოსამსახურე ლ---- მ-----ის სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას (პოლიციის შესახებ საქართველოს კანონის 50-ე მუხლის 1-ე მუხლი) დაღუპვის ან მიღებული ჭრილობების შედეგად გარდაცვალების ფაქტის დადასტურებაზე/დადგენაზე (ს.ფ. 66-67).

4.7. „პირის ბრალდების შესახებ“ 2016 წლის 5 სექტემბრის დადგენილების თანახმად, ლ---- მ-----ი ცნობილ იქნა ბრალდებულად საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-6 ნაწილით გათვალისწინებულ დანაშაულში.

დადგენილების მიხედვით, ლ--- მ-----მა დაარღვია „საგზაო მოძრაობის უსაფრთხოების შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-20 მუხლის მე-9 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის აკრძალვა (სატრანსპორტო საშუალების ალკოჰოლურ, სიმთვრალის მდგომარეობაში მართვა) და ამავე კანონის 29-ე მუხლის პირველი პუნქტის მოთხოვნები (სიჩქარის გადაჭარბება). აღნიშნული მოთხოვნების უგულებელყოფის შედეგად, ლ--- მ-----ის მართვის ქვეშ მყოფი ავტომანქანა გადავიდა მარჯვნივ, ავარდა ბორდიურზე, შეეჯახა ელექტრო განათების ბოძს, ასევე ე. წ. „გარე განათების კარადას“, ქვეითთა მიწისქვეშა გადასასვლელის რკინა-ბეტონის კონსტრუქციას, დაუბრკოლებლად გადალახა იგი, ავარდა ჰაერში და საბოლოოდ გაჩერდა ამობრუნებულ მდგომარეობაში. საგზაო-სატრანსპორტო შემთხვევის შედეგად აღნიშნული ავტომანქანის მგზავრი ლ--- მ-----ე მიღებული დაზიანების შედეგად გარდაიცვალა (ს.ფ. 176-179).

4.8. 2016 წლის 5 სექტემბრის ბრალდებულის დაკითხვის ოქმის თანახმად, ლ--- მ-----მა თავი დამნაშავედ არ ცნო წარდგენილ ბრალდებაში (ს.ფ. 180-182).

4.9. 2018 წლის 18 სექტემბრის სასამართლო სხდომის ოქმიდან ამონაწერის თანახმად, ლ--- მ-----ის მიმართ, საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 276-ე მუხლის მე-6 ნაწილით წარდგენილ ბრალდებაში, შეწყდა სისხლისსამართლებრივი დევნა, თანახმად „ამნისტიის შესახებ“ 2012 წლის 28 დეკემბრის საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის მე-2 ნაწილისა (ს.ფ. 28).

4.10. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქ. თბილისის პოლიციის დეპარტამენტის 2016 წლის 15 მარტის №650188 წერილის თანახმად, დადგენილია, რომ ლ--- მ-----ის ხელფასს 2008 წლის აპრილის თვის შესაბამისად კომპონენტების მიხედვით შეადგენდა - თანამდებობრივი სარგო 1030 ლარი, წოდებრივი სარგო 30 ლარი, წელთა ნამსახურების დანამატი 159 ლარი, სულ დარიცხვა 1219 ლარი, აქედან საშემოსავლო გადასახადი 304.75 ლარი, ხელზე მისაღები კი 914.25 ლარი (ს.ფ. 23).

4.11. ი--- ლ-----ე და ლ--- მ-----ე იმყოფებოდნენ რეგისტრირებულ ქორწინებაში 2-----დან. მ----- მ-----ე (დაბადებული 2----- მარტს) არის ი--- ლ-----ისა და ლ--- მ-----ის შვილი (ს.ფ. 25, 26).

4.12. სსგს თბილისის სამოქალაქო რეესტრის სამსახურის 2018 წლის 2 ოქტომბრის №0111718030500 წერილის თანახმად, ლ--- მახათაძის რეგისტრაციის ადგილს წარმოადგენდა თბილისი, გ-----ის მასივი VIII მკ/რ, კორპუსი 13, ბინა 177. (ს.ფ. 175).

4.13. სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს 2017 წლის 21 თებერვლის №01/48297 წერილის თანახმად, ლ--- მ-----ის საკუთრებაში არსებულ საცხოვრისში (მის: ქ. თბილისი, გ-----ის მასივი VIII მკ/რ., კორპ.13,

ბინა 177, ს/კ 0-----), სახელმწიფო სერვისების განვითარების სააგენტოს ელექტრონულ მონაცემთა ბაზის მიხედვით 2017 წლის 21 თებერვლის მდგომარეობით რეგისტრირებულია 4 პირი, მათ შორის, ც----- ბ-----ი, ლ---- მ-----ე და მ----- მ-----ე (ს.ფ. 24).

4.14. ლ---- მ-----ე დაიბადა 1947 წლის 25 აპრილს. ც----- ბ-----ი დაიბადა 1-----რს (ს.ფ. 16, 127).

4.15. 2019 წლის 19 მარტის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობის თანახმად, ლ---- მ-----ის დიაგნოზად განსაზღვრულია გიდ. მოციმციმე არითმია, პერმანენტული არტ. ჰიპერტენზია I, გულის უკმარისობა, პროსტატის ადენომა, შაქრიანი დიაბეტი ტ. 2 დეკომპენსირებული (ს.ფ. 126).

5. დადგენილი ფაქტები პირველი ინსტანციის სასამართლომ სამართლებრივად შემდეგნაირად შეაფასა:

5.1. პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიუთითა, რომ ზიანის ანაზღაურებისთვის უნდა არსებობდეს შესაბამისი წინაპირობები. კერძოდ, პირის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედება (უმოქმედობა), დამდგარი ზიანი, მიზეზშედევობრივი კავშირის არსებობა ქმედებასა და შედეგს შორის და ზიანის მიმყენებლის ბრალეულობა. მოხელის ქმედება, რომელმაც ზიანი გამოიწვია, უნდა გამომდინარეობდეს მოხელის სამსახურებრივი მოვალეობიდან და უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული, რაც გამოიხატება პირის შეგნებულ, მიზანმიმართულ უმოქმედობაში ან უხეშ გაუფრთხილებლობაში ანუ პირი შეგნებულად უნდა უშვებდეს პირისათვის ზიანის მიმყენებელი გარემოების დადგომას და არ ახორციელებდეს მისთვის კანონით დაკისრებულ ვალდებულებებს მის თავიდან ასაცილებლად. ამასთან, ქმედების უკანონობა დადასტურებული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესით, რომელიც პირდაპირ მიზეზობრივ კავშირში იქნება დამდგარ ზიანთან. ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა კი სასამართლოს განმარტებით, წარმოადგენს დელიქტური პასუხისმგებლობის დადგომის სავალდებულო პირობას და გამოიხატება იმაში, რომ პირველი წარმოშობს მეორეს. პასუხისმგებლობა დგება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზიანი იყო ზიანის მიმყენებლის მოქმედების (უმოქმედობის) პირდაპირი და გარდაუვალი შედეგი.

საქმის განმხილველმა სასამართლომ ყურადღება გაამახვილა მოსარჩელის იმ არგუმენტზე, რომ შს სამინისტროს თანამშრომლის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეულმა ქმედებამ გამოიწვია მისი შვილის გარდაცვალება, რომელიც მშობლებს უზრუნველყოფდა მატერიალურად, რის გამოც ითხოვს სარჩოს დაკისრებას მოპასუხისათვის. სასამართლომ მიიჩნია, რომ სარჩოს დაკისრების სავალდებულო წინაპირობებს წარმოადგენს - ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული ქმედება, რომელიც მიზეზობრივ

კავშირშია დამდგარ შედეგთან და განმარტა, რომ იმისათვის, რომ პირს წარმოეშვას სარჩოს მოთხოვნის უფლება საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1006-ე მუხლის პირველი ნაწილის საფუძველზე, უნდა დადგინდეს, რომ დაზარალებულის გარდაცვალებით აღნიშნულმა პი---/პირებმა დაკარგეს მარჩენალი, რაც გულისხმობს, რომ სარჩოს მოთხოვნის უფლება წარმოიშობა მხოლოდ მაშინ, თუ დაზარალებულს ევალებოდა მათი რჩენა. მნიშვნელოვნად მიიჩნია ის გარემოება, რომ გარდაცვალების მომენტისათვის აღნიშნული პირები უნდა ყოფილიყვნენ გარდაცვლილი პირის კმაყოფაზე.

საკითხზე მსჯელობის მიზნით, პირველი ინსტანციის სასამართლომ უურადლება გაამახვილა იმ საკითხზე - ადგილი ჰქონდა თუ არა შს სამინისტროს თანამშრომლის მხრიდან მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეულ ქმედებას, რომელმაც გამოიწვია ლ--- მ-----ის გარდაცვალება. მიუთითა, რომ ამნისტიის შედეგად შეწყდა სისხლის სამართლებრივი დევნა ლ--- მ-----ის მიმართ და შესაბამისად, არ გაიზიარა მოსარჩელის ის პოზიცია, რომ ლ--- მ-----ის ბრალეულობა არის დადგენილი კანონმდებლობით დადგენილი წესით და საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებების გათვალისწინებით. სასამართლომ განმარტა, რომ კონკრეტულ შემთხვევაში არ იკვეთება შს სამინისტროს თანამშრომლის მხრიდან ბრალეული ქმედება, რომელმაც გამოიწვია ზიანი. სასამართლომ ასევე აღნიშნა, რომ ვინაიდან, არ დადასტურდა კანონმდებლობით დადგენილი წესით მოპასუხის ბრალეული ქმედება დამდგარ შედეგში, არ არსებობს სარჩოს დაკისრების ფაქტობრივ - სამართლებრივი საფუძველი.

სასამართლომ საქმეში წარდგენილი მტკიცებულებებით ასევე დადგენილად არ მიიჩნია ლ--- მ-----ის მიერ მის გარდაცვალებამდე მოსარჩეულების რჩენის ფაქტი და ლ--- მ-----ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ სასამართლოში წარდგენილი ცნობა, სასამართლოს მოსაზრებით, იძლევა მხოლოდ ინფორმაციას სარჩელის განხილვის დროს მოსარჩელის სამედიცინო დიაგნოზების შესახებ, თუმცა არ იძლევა შესაძლებლობას დადგინდეს, იყო თუ არა იგი შრომისუუნარო ან შეზღუდული შრომისუნარიანი - ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო ლ--- მ-----ის გარდაცვალების დროს. ამასთან, უურადლება გაამახვილა იმ გარემოებაზე, რომ ლ--- მ-----ის გარდაცვალების დროისათვის ლ--- მ-----ე და ც----- ბ-----ი არ იყვნენ საპენსიო ასაკს მიღწეულნი.

რაც შეეხება სასარჩელო მოთხოვნას მატერიალური ზიანის 150 000 ლარის ოდენობით ანაზღაურების შესახებ, სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 408-ე, 411-412-ე, 1005-ე მუხლები და განმარტა, რომ მოსარჩეულებს არ წარუდგენიათ მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა ლ--- მ-----ის მიერ მათთვის ბინის ყიდვის დაპირების ფაქტს, განსაკუთრებით იმ პირობებში, რომ ლ--- მ-----ის საკუთრებაში ირიცხება ბინა. ასევე მიუთითა, რომ საქმეში არ არის მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა მოსარჩელის მიერ მითითებულ გარემოებას ორ

ოთახიანი საცხოვრებელი ბინის საბაზრო ღირებულების შესახებ.

მორალური ზიანი ანაზღაურების შესახებ სასარჩელო მოთხოვნის ნაწილში საქმის განმხილველმა სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის მე-18, 413-ე მუხლები, ყურადღება გაამახვილა საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2012 წლის 20 იანვრის განჩინებაზე (საქმეზე №ას-1156-1176-2011), მიუთითა, რომ მოსარჩელები მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძვლად უთითებენ იმ ფაქტს, რომ შვილის გარდაცვალებით მათ მიადგათ ძლიერი ფიზიკური და სულიერი ტანჯვა და განმარტა, რომ კანონმდებლობით გათვალისწინებული არ არის შვილის ან სხვა ახლობლის სიცოცხლის ხელყოფის გამო მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურება. მორალური ზიანის გამო ფულადი კომპენსაცია, სასამართლოს მოსაზრებით, შეიძლება მიეცეს მხოლოდ დაზარალებულს და არა მის უფლებამონაცვლეს. ამდენად, აღნიშნულ ნაწილშიც სასარჩელო მოთხოვნა სასამართლომ დაუსაბუთებლად მიიჩნია.

6. ლ---- მ-----ის და ც-----ბ-----ის სააპელაციო მოთხოვნა:

6.1. თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილების გაუქმება და ახლი გადაწყვეტილების მიღებით სარჩელის დაკმაყოფილება.

6.2. ლ---- მ-----ის და ც-----ბ-----ის სააპელაციო საჩივრის ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლები:

სააპელაციო საჩივრის ავტორი არ ეთანხმება პირველი ინსტანციის სასამართლოს შედეგს, დეტალურად მიუთითებს საქმის ფაქტობრივ გარემოებებზე და განმარტავს, რომ არსებობს მართლსაწინააღმდეგო ქმედება, ზიანი, მიზეზობრივი კავშირი დამდგარ ზიანსა და ქმედებას შორის და ბრალი. აპელანტის განმარტებით, ლ---- მ-----ეს საკუთარი სახსრებით თბილისში უნდა ეყიდა 2 ოთახიანი ბინა, რის შემდეგაც თვითონ დარჩებოდა არსებულ ბინაში, ხოლო დანარჩენი ოჯახის წევრები გადავიდოდნენ მის მიერ შეძენილ ბინაში, აღნიშნული კი, აპელანტის განმარტებით, მისი გარდაცვალების გამო ვერ განხორციელდა, რაც ადასტურებს მისი სასარჩელო მოთხოვნის - ორ ოთახიანი ბინის საყიდლად - საბაზრო ღირებულებით - 150 000 (ასორმოცდაათიათასი) ლარის ანაზღაურების დაკმაყოფილების შესაძლებლობას.

სააპელაციო საჩივრის ავტორებმა მიუთითეს, რომ ავტოსაგზაო შემთხვევის მოწმეების ჩვენებებსა და ყალბ ექსპერტიზის დასკვნებზე დაყრდნობით, საგამოძიებო ორგანომ უკანონოდ შეწყვიტა სისხლის სამართლის საქმე და ზემდგომი პროკურორისა და სასამართლოს მიერ, მისი საჩივრები უკანონოდ არ დაკმაყოფილდა. აპელანტის ლ---- მ-----ის განმარტებით, ლ---- მ-----ის გარდაცვალების დროს, 2008 წლის 6 აპრილს ის იყო პენსიონერი და უფლება აქვს, მოპასუხე ორგანიზაციისგან მიიღოს სარჩო, რამდენადაც, ის წარმოადგენს

ძალოვანი ორგანოების პენსიონერს, რომლის მუშაკები წელთა ნამსახურების მიხედვით ხდებიან პენსიის მიმღებნი. მას, როგორც ვიცე-პოლკოვნიკს, 60 წლამდე ჰქონდა მუშაობის უფლება, ლ---- მ-----ის გარდაცვალების დროს იყო 60 წლის და 11 თვის. წელთა ნამსახურების მიხედვით, 2004 წლის 13 მაისიდან ის იყო ძალოვანი ორგანოების პენსიონერი, თუმცა პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარდგენილი მტკიცებულება - ფორმა 100, სათანადოდ არ გამოკვეულა.

აპელანტმა მიუთითა, რომ 2018 წლის 18 სექტემბერს ბრალდებულმა ლ. მ----- ---მა სასამართლო პროცესზე მიცემულ ჩვენებაში თავი მთლიანად ცნო დამნაშავედ და განმარტა, რომ ავარია მოხდა მისი ბრალით, მოინანია ჩადენილი დანაშაული და ითხოვა მის მიმართ შეწყვეტილიყო სისხლის სამართლის საქმე 2012 წლის 28 დეკემბრის ამნისტიის საფუძველზე, რა დროსაც ის არ დაიკითხა კრიტიკულად და ლ---- მ-----ეს არ მიეცა შესაძლებლობა, როგორც დაზარალებულს, კითხვა დაესვა მისთვის. მიუთითებს, რომ ლ---- მ-----ი, ამინისტიით გათავისუფლდა სისხლის სამართლის პასუხისმგებლობისგან და სასჯელისაგან და არა სამოქალაქო პასუხისმგებლობისაგან და მიიჩნევს, რომ ადმინისტრაციულმა ორგანომ - საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრომ, უნდა აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი.

7. სააპელაციო სასამართლოს მიერ გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლის და სარჩელის ნაწილობრივ (მხოლოდ მორალური ზიანის ნაწილში) დაკმაყოფილების ფაქტობრივი და სამართლებრივი დასაბუთება:

7.1. საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის პირველი მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, თუ ამ კოდექსით სხვა რამ არ არის დადგენილი, ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაში გამოიყენება საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის დებულებანი.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში ფაქტობრივი და სამართლებრივი თვალსაზრისით. ამავე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, სამართლებრივი თვალსაზრისით შემოწმებისას სასამართლო ხელმძღვანელობს 393-ე და 394-ე მუხლების მოთხოვნებით. სააპელაციო პალატას მიაჩნია, რომ აპელანტების მიერ სააპელაციო საჩივარში მითითებული ფაქტობრივი და სამართლებრივი საფუძვლები ქმნის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე და 394-ე მუხლების შემადგენლობას, შესაბამისად, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმების პროცესუალურ - სამართლებრივ საფუძვლებს.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 385-ე მუხლის მეორე ნაწილის შესაბამისად, როდესაც არსებობს გასაჩივრებული გადაწყვეტილების

გაუქმების აბსოლუტური საფუძვლები (სსსკ-ის 394-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევები), სააპელაციო სასამართლოს შეუძლია თვითონ გამოიტანოს გადაწყვეტილება, რა დროსაც სსსკ-ის 386-ე მუხლის მიხედვით გასაჩივრებული გადაწყვეტილების შეცვლით იღებს ახალ გადაწყვეტილებას.

სააპელაციო სასამართლო საქმის მასალების გაცნობის, მხარეთა ახსნა-განმარტებების მოსმენის, გასაჩივრებული გადაწყვეტილების დასაბუთებულობა - კანონიერების შემოწმების შედეგად მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ სააპელაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ შემდეგ გარემოებათა გამო:

პირველყოვლისა პალატა მნიშვნელოვნად მიიჩნევს ყურადღება გამახვილდეს დავის საგანზე, კერძოდ აპელანტების მოთხოვნას წარმოადგენს მატერიალური ზიანის სახით 150 000 ლარის ანაზღაურება და სარჩოს სახით 100 (ასი) ლარის ანაზღაურება 2008 წლის 6 აპრილიდან სიცოცხლის მანძილზე, ხოლო შვილის გარდაცვალების ფაქტით გამოწვეული მორალური ზიანისათვის აპელანტების მოთხოვნას წარმოადგენს 50 000 ლარის ანაზღაურების დაკისრება ადმინისტრაციული ორგანოსათვის. ამდენად, სააპელაციო საჩივრის ფარგლებში უნდა დადგინდეს არსებობს თუ არა მატერიალური ზიანის მოთხოვნის ფაქტობრივი და სამართლებრივი გარემოებები და ასევე შეფასდეს წარმოადგენს თუ არა შვილის გარდაცვალება მშობლისათვის მორალური ზიანის მოთხოვნის საფუძველს.

7.2. პალატა მიუთითებს საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-9 ნაწილზე (ახალი რედაქციით მე-18 მუხლის მე-4 პუნქტი), რომლის თანახმად, სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოს, აგრეთვე, მისი თანამდებობის პირის ან სხვა სახელმწიფო მოსამსახურის მიერ მისი სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელებისას მიყენებული ზიანისათვის სახელმწიფოს პასუხისმგებლობის განსაკუთრებულ წესს ადგენს ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-209-ე მუხლები. კერძოდ, აღნიშნული კოდექსის 208-ე მუხლის პირველი ნაწილი ცალსახად განსაზღვრავს, რომ სახელმწიფო ადმინისტრაციული ორგანოს, აგრეთვე მისი თანამდებობის პირის ან ამ ორგანოს სხვა სახელმწიფო მოსამსახურის ან საჯარო მოსამსახურის (გარდა ამ მუხლის მე-2 ნაწილით განსაზღვრული საჯარო მოსამსახურისა) მიერ თავისი სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას მიყენებული ზიანისათვის პასუხისმგებელია სახელმწიფო. ამასთან, იმის გათვალისწინებით, რომ ადმინისტრაციული ორგანოს ზიანის მიყენება არსებითად არ განსხვავდება კერძო პირის ანალოგიური ქმედებისაგან, კოდექსის 207-ე მუხლით განსაზღვრულ იქნა კერძო სამართალში დადგენილი პასუხისმგებლობის ფორმებისა და პრინციპების გავრცელება სახელმწიფოს პასუხისმგებლობის შემთხვევებზეც, რაც გამოიხატა პასუხისმგებლობის სახეების დადგენით სამოქალაქო კოდექსზე მითითებით, იმ გამონაკლისის გარდა, რაც თავად ამ კოდექსით არის გათვალისწინებული.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, თუ სახელმწიფო მოსამსახურე ან საჯარო მოსამსახურე განზრახ ან უხეში გაუფრთხილებლობით არღვევს თავის სამსახურებრივ მოვალეობას სხვა პირის მიმართ, სახელმწიფო (მუნიციპალიტეტი) ან ის ორგანო, რომელშიც აღნიშნული მოსამსახურე მუშაობს, ვალდებულია აანაზღაუროს მიყენებული ზიანი. განზრახვის ან უხეში გაუფრთხილებლობის დროს სახელმწიფო მოსამსახურე ან საჯარო მოსამსახურე სახელმწიფოსთან (მუნიციპალიტეტთან) ერთად, სოლიდარულად აგებს პასუხს. ამავ კოდექსის 997-ე მუხლის თანახმად კი, პირი ვალდებულია აანაზღაუროს ზიანი, რომელიც მიადგამესამე პირს მისი მუშაკის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედებით თავისი შრომითი (სამსახურებრივი) მოვალეობის შესრულებისას. პასუხისმგებლობა არ დადგება, თუ მუშაკი მოქმედებდა ბრალის გარეშე.

პალატა მიუთითებს, რომ სადავო საკითხს ეხება სწორედ ზემოაღნიშნული 997-ე მუხლი, წინამდებარე დავისათვის კონკრეტული და არა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ გამოყენებული 992-ე მუხლი, რომელიც დელიქტური პასუხისმგებლობის ზოგადი ნორმაა.

პალატა განმარტავს იმასაც, რომ მოსარჩელის უფლება ჰქონდა ზიანის ანაზღაურება მოეთხოვა არა შინაგან საქმეთა სამინისტროსათვის სამოქალაქო კოდექსის 997-ე მუხლის გამოყენებით, არამედ ლ---- მ-----ისათვის ამავ კოდექსის 999-ე მუხლის საფუძველზე, თუმცა მოსარჩელემ ეს არჩევანი, ადმინისტრაციულ და სამოქალაქო საპროცესო კოდექსების მე-3 მუხლში დეფინირებული დისპოზიციურობის პრინციპიდან გამომდინარე იმგვარად გამოიყენა, რომ სარჩელი აღძრულია ადმინისტრაციული ორგანოს მიმართ და ამდენად, სასამართლო მსჯელობს მოთხოვნის ფარგლებში.

პალატა მიუთითებს, რომ ზიანის ანაზღაურებისთვის უნდა არსებობდეს შესაბამისი წინაპირობები. კერძოდ, პირის მართლსაწინააღმდეგო მოქმედება (უმოქმედობა), დამდგარი ზიანი, მიზეზშედეგობრივი კავშირის არსებობა ქმედებასა და შედეგს შორის და ზიანის მიმყენებლის ბრალეულობა. მოხელის ქმედება, რომელმაც ზიანი გამოიწვია, უნდა გამომდინარეობდეს მოხელის სამსახურებრივი მოვალეობიდან და უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო და ბრალეული, რაც გამოიხატება პირის შეგნებულ, მიზანმიმართულ უმოქმედობაში ან უხეშ გაუფრთხილებლობაში, ანუ პირი შეგნებულად უნდა უშვებდეს პირისათვის ზიანის მიმყენებელი გარემოების დადგომას და არ ახორციელებდეს მისთვის კანონით დაკისრებულ ვალდებულებებს მის თავიდან ასაცილებლად. ამასთან, ქმედების უკანონობა დადასტურებული უნდა იყოს კანონით დადგენილი წესით, რომელიც პირდაპირ მიზეზობრივ კავშირში იქნება დამდგარ ზიანთან. ზიანის მიმყენებლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის მიზეზობრივი კავშირის არსებობა კი წარმოადგენს დელიქტური პასუხისმგებლობის დადგომის სავალდებულო პირობას და გამოიხატება იმაში, რომ პირველი

წარმოშობს მეორეს. პასუხისმგებლობა დგება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ზიანი იყო ზიანის მიმყენებლის მოქმედების (უმოქმედობის) პირდაპირი და გარდაუვალი შედეგი.

7.3. მეტი სიცხადისთვის პალატა თითოეულ მოთხოვნაზე მსჯელობს ქრონოლოგიურად. მოთხოვნაზე - მოპასუხე ადმინისტრაციულ ორგანოს დაეკისროს მატერიალური ზიანის ანაზღაურება 150 000 ლარის ოდენობით (რათა აპელანტებმა შეძლონ საცხოვრებელი ბინის შეძენა, რომელიც მათივე განმარტებით, ლ---- მ-----ეს უნდა ეყიდა მათთვის), პალატა განმარტავს შემდეგს:

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1005-ე მუხლის პირველი ნაწილის შინაარსიდან გამომდინარეობს, რომ სახელმწიფოს მიერ მიყენებული ზიანი შეიძლება ანაზღაურდეს, თუ სახეზეა ზიანი, ზიანი მიყენებულია სახელმწიფო/სახელმწიფო მოსამსახურის განზრახი ან უხეში გაუფრთხილებლობით ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედებით და ქმედებასა და დამდგარ ზიანს შორის არსებობს მიზეზობრივი კავშირი. ზიანის ანაზღაურებისათვის მნიშვნელოვანია არსებობდეს მოცემული სამივე კომპონენტი, წინააღმდეგ შემთხვევაში დაუშვებელია ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის დაკმაყოფილება.

საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად, იმ პი----, რომელიც ვალდებულია ანაზღაუროს ზიანი, უნდა აღადგინოს ის მდგომარეობა, რომელიც იარსებებდა, რომ არ დამდგარიყო ანაზღაურების მავალდებულებელი გარემოება. მითითებული კოდექსის 411-ე მუხლის შესაბამისად, ზიანი უნდა ანაზღაურდეს არა მხოლოდ ფაქტობრივად დამდგარი ქონებრივი დანაკლისისთვის, არამედ მიუღებელი შემოსავლისთვისაც. მიუღებლად ითვლება შემოსავალი, რომელიც არ მიუღია პირს და რომელსაც იგი მიიღებდა, ვალდებულება ჯეროვნად რომ შესრულებულიყო. ამავე კოდექსის 412-ე მუხლის მიხედვით, ანაზღაურებას ექვემდებარება მხოლოდ ის ზიანი, რომელიც მოვალისათვის წინასწარ იყო სავარაუდო და წარმოადგენს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგს.

მიუღებელი შემოსავალი წარმოადგენს სავარაუდო შემოსავალს, მაგრამ მისი დადგენისათვის გათვალისწინებულ უნდა იქნას, თუ რამდენად მოსალოდნელი იყო მისი მიღება. ზიანის ანაზღაურების ერთ-ერთი აუცილებელი ნიშანი კი ისაა, რომ ზიანი უნდა იყოს ზიანის გამომწვევი მოქმედების უშუალო შედეგი. პალატა განმარტავს, რომ მართალია, მიუღებელი შემოსავლის არსი მდგომარეობს მის მიუღებლობაში, მაგრამ პალატამ უნდა შეაფასოს, რომ არა ზიანის მიმყენებლის ქმედება, რამდენად მიიღებდა მხარე ამ სარგებელს და რამდენად რეალური იქნებოდა აღნიშნული. ამრიგად, მიუღებელი შემოსავლის მტკიცება არ უნდა ეფუძნებოდეს აბსტრაქტულ, მხოლოდ მოსაზრებაზე დამყარებულ გარემოებებს, არამედ უნდა დასტურდებოდეს კონკრეტული ფაქტებითა და მტკიცებულებებით.

განსახილველ შემთხვევაში, პირველი ინსტანციის სასამართლომ მართებულად განმარტა, რომ მოსარჩელებს არ წარუდგენიათ მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა ლ---- მ-----ის მიერ მათთვის ბინის ყიდვის დაპირების ფაქტს, განსაკუთრებით იმ პირობებში, რომ ლ---- მ-----ის საკუთრებაში ირიცხება ბინა (მის: ქ.თბილისი, გ-----ის მასივი VIII მკ/რ., კორპ.13, ბინა 177, ს/კ 0-----). ამასთან, აღნიშნულის დამადასტურებელი მტკიცებულება აპელანტების მიერ არც საქმის სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის დროს არ წარმოდგენილა, ასევე საქმეში არ არის მტკიცებულებები, რომელიც დაადასტურებდა მოსარჩელის მიერ მითითებულ გარემოებას - ორ ოთახიანი საცხოვრებელი ბინის საბაზრო ღირებულების შესახებ. ამდენად, პალატას მიაჩნია, რომ მიუღებელი შემოსავლის დაკისრების საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 411-ე მუხლით გათვალისწინებული წინაპირობები არ იკვეთება. ამდენად, აღნიშნულ ნაწილში პალატა ეთანხმება და იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობას და შედეგს.

7.4. რაც შეეხება აპელანტის მოთხოვნას - მოპასუხე ადმინისტრაციული ორგანოს დაეკისროს ლ---- მ-----ის სასარგებლოდ სარჩოს ანაზღაურება, პალატა მიუთითებს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 1006-ე მუხლის პირველ ნაწილზე, რომლის თანახმად, დაზარალებულის გარდაცვალების შემთხვევაში ზიანის მიმყენებელმა სარჩოს დაწესებით უნდა აუნაზღაუროს ზიანი იმ პირებს, რომელთა რჩენაც დაზარალებულს ევალებოდა. ეს ვალდებულება ძალაშია, ვიდრე დაზარალებული ვალდებული იქნებოდა ეხადა სარჩო.

განსახილველ შემთხვევაში, პალატა ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ ლ---- მ-----ის გარდაცვალების დროისათვის ლ---- მ-----ე არ იყო საპენსიო ასაკს მიღწეული; მის მიერ წარმოდგენილი ცნობა, რომ იგი იღებს კომპენსაციას, როგორც შინაგან საქმეთა სამინისტროს ყოფილი თანამშრომელი, არ ადასტურებს მის საპენსიო ასაკს და არც მის შრომისუუნარობას. ეს დოკუმენტი ადასტურებს მის მიერ შრომითი სტაჟის გამო კომპენსაციის მიღებას და არა ასაკის გამო. ასევე საქმეში მხარეთა მიერ არ არის წარმოდგენილი მტკიცებულება, რომლითაც დადასტურდებოდა ლ---- მ-----ის მიერ მის გარდაცვალებამდე აპელანტთა რჩენის ფაქტი. ასევე, პალატა მიიჩნევს, რომ მითითებული მუხლის გამოყენებისათვის სახეზე უნდა იყოს დაზარალებულის ცალსახად დადასტურებული ვალდებულება - არჩინოს ან სარჩო გადაუხადოს პირს, რაც მოცემულ შემთხვევაში, სახეზე არ არის. რაც შეეხება საქმეში წარმოდგენილ აპელანტ ლ---- მ-----ის ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობას, პალატის მოსაზრებით, აღნიშნული ცნობა იძლევა მხოლოდ ინფორმაციას დავის მიმდინარეობის დროს აპელანტის სამედიცინო დიაგნოზების შესახებ, თუმცა არ იძლევა შესაძლებლობას დადგინდეს, იყო თუ არა იგი შრომისუუნარო ან შეზღუდული შრომისუნარიანი - ჯანმრთელობის მდგომარეობის გამო ლ---- მ-----ის

გარდაცვალების დროს. ამდენად, პალატა ეთანხმება და იზიარებს პირველი ინსტანციის სასამართლოს შედეგს აღნიშნულ ნაწილშიც და დამატებით მიუთითებს, რომ თითოეულ საკითხზე/მოთხოვნაზე მიღებული გადაწყვეტილება ეფუძნება მხარეთა მიერ წარდგენილი მტკიცებულებების ყოველმხრივ და ობიექტურად გამოკვლევას, შესწავლასა და შეფასებას. პალატის მოსაზრებით, აპელანტები მიუთითებენ რა კონკრეტულ ფაქტობრივ გარემოებაზე, უნდა წარმოადგინოს შესაბამისი ფაქტის დამადასტურებელი მტკიცებულებები. ამასთან, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის მე-3 ნაწილით ცალსახადაა განსაზღვრული, რომ საქმის გარემოებები, რომლებიც კანონის თანახმად უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ შეიძლება დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით. აქვე, საკითხის სპეციფიურობიდან გამომდინარე, აღნიშნულ ნაწილში სასამართლო მოკლებულია შესაძლებლობას ინკვიზიციურობის პრინციპის გამოყენებით მოიპოვოს/დაადგინოს მტკიცებულებები/ფაქტები, რომლებიც შესაძლოა მოსარჩელეთა სასარგებლო იყოს.

7.5. რაც შეეხება სააპელაციო საჩივრის მოთხოვნას - საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----ის სასარგებლოდ დაეკისროს მორალური ზიანისათვის 50 000 (ორმოცდაათათასი) ლარის ანაზღაურება, პალატა განმარტავს შემდეგს:

უპირველესად უნდა გადაწყდეს, ჩადენილია თუ არა შინაგან საქმეთა სამინისტროს თანამშრომლის მიერ სამსახურებრივი მოვალეობის შესრულებისას მართლსაწინააღმდეგო ქმედება.

უდავოა, რომ ლ---- მ-----ი ავტოსაგზაო შემთხვევის მომენტისათვის იყო სამინისტროს თანამშრომელი.

უდავოა, რომ აღნიშნული შემთხვევის მომენტისათვის იგი ასრულებდა სამსახურებრივ მოვალეობას - ჯერ კიდევ იმყოფებოდა სამსახურებრივ მივლინებაში.

უდავოა, რომ სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოთავსებული ალკოჰოლური თრობის ფაქტის დადგენის სამედიცინო შემოწმების ოქმის თანახმად, ლ---- მ-----მა იმ დილით დალია 4 ბოთლი ლუდი, აქვს ალკოჰოლის მკვეთრი სუნი და დაუდგინდა ნასვამობა - 0.8 პრომილე (ტომი 1, ს.ფ. 11).

ასევე, სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოთავსებული, ლ---- მ-----ის მოწმის სახით დაკითხვის ოქმის თანახმად, იგი აცხადებს, რომ საჭეს მართავდა ნასვამ მდგომარეობაში, თუმცა შემდეგ განმარტავს, რომ იყო წინა დღის ნასვამი (ტომი 1, ს.ფ. 14).

უდავოა ისიც, რომ 2018 წლის 18 სექტემბრის სხდომის ოქმის თანახმად, ლ----

მ-----ის მიმართ სისხლის სამართლის საქმის განხილვისას, 17:25 წუთზე, მან თავი დამნაშავედ სცნო, აღიარა ჩადენილი ქმედება და მოინანია იგი. აღნიშნული სხდომის მიმდინარეობისას აღსანიშნავია შემდეგი: ლ---- მ-----ემ დასვა საკითხი იმის შესახებ, რომ თუ იგი დათანხმდებოდა ლ---- მ-----ის მიმართ საქმის შეწყვეტას ამნისტიის საფუძველზე, მას შესაძლოა დაეკარგა შემდგომში ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება, რაზეც მოსამართლემ განუმარტა, რომ მისი თანხმობის შემთხვევაში საქმე შეწყდებოდა არა პირის გამართლების, არამედ ამნისტიის გამოყენების გამო. ამდენად, პალატა მიიჩნევს, რომ აპელანტის (მოსარჩელის) აღნიშნული ქმედება სისხლის სამართლის კანონმდებლობით გათვალისწინებული შეღავათების გატარებაზე თანხმობაა და არა ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნაზე უარის თქმა.

როგორც ზემოაღნიშნული, ასევე სისხლის სამართლის საქმეში არსებული სხვა მტკიცებულებებისა და ფაქტობრივი გარემოებების ერთობლიობაში შეფასებით, სააპელაციო სასამართლო მიიჩნევს, რომ ადმინისტრაციულ - პროცესუალური თვალსაზრისით, ზიანის ანაზღაურების საკითხზე მსჯელობისათვის საკმარისობის კუთხით, სახეზეა სამინისტროს თანამშრომლის ლ---- მ-----ის მიერ ჩადენილი მართლსაწინააღმდეგო ქმედება. სახეზეა შედეგიც - პირის გარდაცვალება და უდავოა მიზეზობრივი კავშირი ქმედებასა და შედეგს შორის და ასევე ლ---- მ-----ის ბრალიც, რაც ზიანის ანაზღაურების საფუძველია.

ლ---- მ-----ის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენაზე მეტყველებს ის ფაქტიც, რომ მასზე გავრცელდა ამნისტიის შესახებ კანონის მე-5 მუხლის მე-2 პუნქტი, რომლის თანახმადაც, გათავისუფლდეს სისხლის სამართლებრივი პასუხისმგებლობისა და სასჯელისაგან პირი, რომელმაც ჩაიდინა გაუფრთხილებლობითი „დანაშაული“... მართალია, ადმინისტრაციული სამართალწარმოების ფარგლებში ვერ მოხდება პირის მიერ ჩადენილი ქმედების დანაშაულად კვალიფიკაცია, თუმცა სააპელაციო პალატისათვის ნათელია კანონმდებლის მიზანი, პირს აპატიოს დადასტურებულად მიჩნეული უკანონობა, რაც, სააპელაციო პალატის მოსაზრებით, ადმინისტრაციულ - სამართლებრივად ადასტურებს ლ---- მ-----ის მიერ მართლსაწინააღმდეგო ქმედების ჩადენას.

7.5.1. აღნიშნულის შემდეგ უნდა განისაზღვროს მოცემული დავისათვის უმნიშვნელოვანესი საკითხი - უნდა აუნაზღაურდეს თუ არა მშობელს შვილის გარდაცვალებისათვის მორალური ზიანი.

სააპელაციო პალატა ამ საკითხსაც დადებითად პასუხობს შემდეგ გარემოებათა გამო:

უპირველესად უნდა აღინიშნოს, რომ ძირითადად ზიანის ანაზღაურების საფუძველია სამსახურებრივი მოვალეობის განზრახ ან გაუფრთხილებლობით დარღვევით ზიანის მიყენება, თუმცა რეალურ

ცხოვრებაში ხშირად არის შემთხვევები, როდესაც ზიანის მიყენება ხდება მოხელის ქმედებით, მაგრამ სამსახურებრივ მოვალეობათა დარღვევის გარეშე (ეკროპულ სამართალში ასეთი შემთხვევები მოიხსენიება, როგორც „Administrative Damages in Tort“), რასაც ადგილი აქვს განსახილველ შემთხვევაში - ზიანი დადგა, ლ---- მ-----ე გარდაიცვალა, თუმცა, აღნიშნულის მიუხედავად, ლ---- მ-----ს არ დაურღვევია სამსახურებრივი მოვალეობები. ეს კი იმ ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ ზიანის ანაზღაურების საფუძველია, სადაც მოხელე მუშაობს (სამოქალაქო კოდექსის 997-ე მუხლი).

სააპელაციო პალატა განმარტავს, რომ შვილის გარდაცვალების გამო მშობლის ენით გამოუთქმელი მორალური ტრავმა უდავოდ სახეზეა. ეს უკანასკნელი გაიგივებულია სულიერ განცდასა და ფიზიკურ ტანჯვასთან. მორალური ზიანის ანაზღაურების საფუძველს წარმოადგენს დაზარალებულის სულიერი და ფიზიკური ტანჯვა, რომელიც გამოწვეულია მოქმედებით (უმოქმედობით) და რომელიც ხელყოფს მოქალაქის კანონით გათვალისწინებულ არამატერიალურ სიკეთეს. მორალური ზიანი ანაზღაურდება ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისაგან დამოუკიდებლად, ანუ როგორც ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისას, ისე მისგან დამოუკიდებლად. ამასთან, მორალური ზიანის ანაზღაურება ხდება ფულადი ანაზღაურების სახით. მორალური ზიანის ანაზღაურება უნდა ეფუძნებოდეს ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში მიყენებული ფიზიკური და მორალური ტანჯვის ხარისხს. შესაბამისად, მორალური ზიანის ანაზღაურების მიღების უფლების მქონე პირთა განმსაზღვრელ კრიტერიუმს წარმოადგენს პიროვნებისათვის ფიზიკური ან ზნეობრივი ტანჯვის მიყენება. მორალური ზიანი სახეზეა, როდესაც სახეზეა ადამიანის ფსიქიკის სფეროში ნეგატიური ცვლილების არსებობა, რაც გამოიხატება ფიზიკურ და ზნეობრივ ტანჯვაში. ზიანის ანაზღაურებისას გადამწყვეტ როლს ასრულებს ზიანის სიმძიმე. მსუბუქი სულიერი განცდები, მსგავსად მსუბუქი ფიზიკური ტკივილისა, მხედველობაში არ მიიღება, ხოლო როდესაც ადგილი აქვს ისეთ ზიანს, რომლის დროსაც, როგორც წესი, მოსალოდნელია მძიმე ფსიქიკური განცდები, სულიერი ტანჯვა, და ა. შ. როგორიცაა ახლობელი ადამიანის (მეუღლის, შვილის, დედის, მამის, დის, ძმის) გარდაცვალება, მოქმედებს ე.წ. მორალური ზიანის პრეზუმფცია და ზიანის მიმყენებლის მიერ საწინააღმდეგოს დადასტურებამდე ივარაუდება, რომ აღნიშნულმა პი---- მძიმე სულიერი ტკივილი განიცადა.

ზოგადად, სამართლის სიტემები მოიცავენ წესებსა და პრინციპებს - მორალურ მტკიცებებს. მოსამართლეებმა უნდა განიხილონ სხვადასხვა შეხედულებები და მიიღონ ის გადაწყვეტილება, რომელიც სამართალს აქცევს, რაც შეიძლება, მორალურად საუკეთესოდ. ობიექტური სამართალი, რომელიც დავას არ იწვევს, არის მხოლოდ კანონმდებლებისა და მოსამართლეების მიერ მიღებული წარსულის ოფიციალური გადაწყვეტილებების კრებული. მორალური შეფასება არის სამართლის განუყოფელი ნაწილი (დვორკინის თეორია).

სწორედ მოცემულ შემთხვევაშია სასამართლო ვალდებული, მშობლისათვის შვილის გარდაცვალებით მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურების საკითხი პოზიტიური სამართლის გვერდით ბუნებითი სამართლის გათვალისწინებითაც შეაფასოს, რომლიდან გამომდინარეც, ნებისმიერი ქცევა, რომელიც ლახავს ან არღვევს ადამიანის თანდაყოლილ ბუნებით უფლებებს - მოვალეობებს, მორალურად გაუმართლებელ „დანაშაულად“ ითვლება. ეს ისეთი უფლება - მოვალეობებია, რაც ადამიანს თავისთავად ეკუთვნის, რომელთა დაცვასაც გვაკისრებს მისი ცოცხალ, გონიერ არსებად ყოფნა.

მიუხედავად იმისა, რომ ამგვარი მიდგომა საუკუნეთა წინ ჩაისახა და დამკვიდრდა, პალატის მოსაზრებით, იგი დღევანდელი რეალობისთვისაც ცოცხალია. ადამიანის გონი, როგორც მოაზროვნე სუბსტანცია, პოზიტიური სამართლის მიღმა ასევე შეიმცნებს იმ ფუნდამენტურ, თანდაყოლილ ვალდებულებებსა თუ უფლებებს, რაც ადამიანად ყოფნას განაპირობებს და ამართლებს. მოცემულ შემთხვევაში, ამ პრინციპების საწინააღმდეგო იქნებოდა იმის მტკიცება, რომ შვილის გარდაცვალებით მშობელს მორალური ზიანი არ განუცდია და რომ ამგვარი ზიანის დასადასტურებლად მტკიცებულებები უნდა წარმოედგინა; მორალური ზიანი მტკიცებულებების გარეშეც სახეზეა.

თუმცა, აღნიშნულის მიუხედავად, საქმეში წარმოდგენილია (ს.ფ. 126) ლ---- მ-----ის მძიმე ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ცნობა, რომლის თანახმადაც, მას აქვს გიდ. მოციმციმე არითმია, პერმანენტული არტერიული ჰიპერტენზია I, გულის უკმარისობა, პროსტატის ადენომა, შაქრიანი დიაბეტი ტ.2. დეკმპენსირებული, რაც, პალატის შეფასებით, ალბათობის მაღალი ხარისხით გამოწვეულია შვილის ტრაგიკულად დაღუპვით განცდილი მორალური ტრავმით, ამ ფაქტთან დაკავშირებული ჩვეული სულიერი ტკივილით, რაც გრძელდება ხანგრძლივად, ქმნის ცოცხალი ნათესავის (ამ შემთხვევაში მშობლის) ჯანმრთელობის, მისი ფსიქო-ნერვული მდგომარეობის დაზიანების წინაპირობას.

ამდენად, სახეზეა გაუბათილებელი პრეზუმფცია შვილის გარდაცვალების გამო მოსარჩელის ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესების თაობაზე, რაც ზიანის ანაზღაურების დაკისრების კანონისმიერ წინაპირობას წარმოადგენს.

სწორედ ამგვარადაა განმარტებული საქართველოს უზენაესი სასამართლოს უახლესი პრაქტიკით შვილის გარდაცვალებით მშობლისათვის მიყენებული მორალური ზიანის ანაზღაურების საკითხი (იხ. ას-660-660-2018), რომლის თანახმადაც (64-ე აბზაცის ბოლო ნაწილი), როდესაც ადგილი აქვს ისეთ ზიანს, რომლის დროსაც, როგორც წესი, მოსალოდნელია მძიმე ფსიქიკური განცდები, სულიერი ტანჯვა და ა.შ. მოქმედებს ე.წ. მორალური ზიანის პრეზუმფცია და ზიანის მიმყენებლის მიერ საწინააღმდეგოს დადასტურებამდე ივარაუდება, რომ დაზარალებულმა პი---- მძიმე სულიერი ტკივილი განიცადა. სწორედ ამგვარი განმარტებებია მოცემული უზენაესი სასამართლოს

გარდა ზემოაღნიშნულისა, პალატა მიუთითებს, რომ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს (სტრასბურგი) პრაქტიკის გავლენით მიღებული საქართველოს უზენაესი სასამართლოს #ბს-327-309(2კ-07) გადაწყვეტილების თანახმად, „მორალური ზიანი არის ის სულიერი განცდა და ფიზიკური ტკივილი, რომელსაც მართლსაწინააღმდეგო ქმედების შედეგად განიცდის ფიზიკური პირი. უდავოა, რომ ახალგაზრდა შვილის გარდაცვალებით მშობელი განიცდის მნიშვნელოვან მორალურ ტკივილს, რაც დაკავშირებულია განგრძობად ნეგატიურ განცდებთან და სტრესულ მდგომარეობასთან. აღნიშნული გარემოება დადგენილი იქნა აგრეთვე საკასაციო პალატის 14.05.2008წ. გადაწყვეტილებითაც, თუმცა იმ ეტაპზე გ. ს-ს ვერ მიეკუთვნა სათანადო ანაზღაურება კანონმდებლობაში შესაბამისი მოწესრიგების არარსებობისა და იმ დროს მოქმედი ერთგვაროვანი სასამართლო პრაქტიკის (მაგ. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო, სამეწარმეო და გაკოტრების საქმეთა პალატის 24.04.02წ. N3კ-1218-01; 06.04.01წ. N3კ/242; 29.01.03წ. N3კ-1443-02; 09.11.06წ. Nას-14-1466-05წ; 27.09.06წ. Nას-105-545-06 გადაწყვეტილებები) გათვალისწინებით. ამჟამად საკითხის გადაწყვეტისათვის მნიშვნელოვანია, რომ ეროვნულ კანონმდებლობაში სათანადო რეგულირების არარსებობის მიუხედავად, ადამიანის უფლებათა ევროპულმა სასამართლომ 19.07.2018წ. გადაწყვეტილებაში მიუთითა გარდაცვლილის დედისათვის განცდილი მორალური ტანჯვით მიყენებული ზიანის კომპენსირების აუცილებლობაზე. სასამართლომ უნდა იხელმძღვანელოს კონვენციით, ისევე, როგორც შიდა სამართლის სხვა ნორმებით, ვინაიდან კონვენცია ინკორპორირებულია სახელმწიფოს სამართლებრივ სისტემაში. საქართველოს კონსტიტუციის 4.5 მუხლისა და „ნორმატიული აქტების შესახებ“ კანონის 7.3 მუხლის თანახმად, საერთაშორისო ხელშეკრულებას საქართველოს სამართლებრივ სისტემაში კონსტიტუციის, კონსტიტუციური კანონისა და კონსტიტუციური შეთანხმების შემდეგ აქვს უპირატესი იურიდიული ძალა ორგანულ და მიმდინარე კანონებთან მიმართებით. ამდენად, ეროვნულმა ორგანოებმა უპირატესობა უნდა მიანიჭონ ადამიანის უფლებათა ევროპულ კონვენციას ეროვნულ კანონმდებლობასთან მიმართებით. 27.06.2014წ. საქართველოს სახელმწიფოს მიერ ხელმოწერილ იქნა ევროკავშირთან ასოცირების შესახებ შეთანხმება (რაციფიცირებულია საქართველოს პარლამენტის 18.07.2014წ. 2495-რს დადგენილებით), რომლითაც საქართველომ ვალდებულია იკისრა განახორციელოს ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოებისკენ მიმართული ღონისძიებები, რა დროსაც ჯეროვან ყურადღებას მიაქცევს ევროპის სასამართლოს შესაბამის გადაწყვეტილებებს (146.2 მუხ.). ასოცირების ერთ - ერთ მიზნად დასახელდა მართლმსაჯულების სფეროში თანამშრომლობის გაძლიერება, კანონის უზენაესობის განმტკიცება და ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა პატივისცემა (1.2 მუხ. „ფ“ ქვ.პ.). ამდენად, ზემოაღნიშნული გარემოებებიდან გამომდინარე, საქართველოს სახელმწიფომ იკისრა ვალდებულია ეროვნულ დონეზე

მართლმსაჯულების განხორციელებისას (მათ შორის ადმინისტრაციულ საქმეებზე) გაითვალისწინოს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებებში ასახული მიდგომები.“ აღნიშნული ნათლად მეტყველებს უმაღლესი ინსტანციის ეროვნული სასამართლოს უახლეს პრაქტიკაზე - შვილის გარდაცვალების გამო მიაკუთვნოს მორალური ზიანი მშობელს, რასაც იზიარებს სააპელაციო სასამართლოც.

7.5.2. რაც შეეხება თავად ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს (სტრასბურგი) პრაქტიკას ზემოაღნიშნული თვალსაზრისით, სააპელაციო პალატა მითითებულზე ყურადღებას ამახვილებს შემდეგი კუთხითაც: პირველი ინსტანციის სასამართლომ მორალური ზიანის ანაზღაურებაზე უარი დაასაბუთა იმითაც, რომ სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლი მორალური ზიანის ანაზღაურებას ითვალისწინებს კანონით მხოლოდ ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში და რომ შვილის გარდაცვალების გამო მშობლისათვის ამ ზიანის ანაზღაურებას კანონმდებლობა არ იცნობს და ასევე, ჯანმრთელობის დაზიანების გამო მორალური ზიანი აუნაზღაურდება თავად დაზარალებულს და არა მის უფლებამონაცვლეს და ასევე, სიკვდილის შემდეგ მორალური ზიანის ანაზღაურება დაუშვებელიაო.

აღნიშნულის საწინააღმდეგოდ სააპელაციო პალატა განმარტავს, რომ პირველ რიგში, მოსარჩელებმა მორალური ზიანი მოითხოვეს არა როგორც გარდაცვლილი შვილის უფლებამონაცვლეებმა, არამედ პირადად, როგორც შვილის გარდაცვალებით მორალურად დაზარალებულებმა, რაც ერთმანეთისაგან პრინციპულად განსხვავებული შემთხვევებია. გარდა ამისა, შვილის გარდაცვალების გამო მშობლისათვის მორალური ზიანის ანაზღაურების შესაძლებლობაზე პალატამ ზემოთ უკვე იმსჯელა და ბოლოს, ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების თანახმად (მაგ: სარიშვილი-ბოლქვაძე საქართველოს წინააღმდეგ, *Sarishvili-Bolkvadze v. Georgia* - § 53, 93, 96, 97; ქინანი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ, *Keenan v. United Kingdom* - § 130-133; ბაბინსი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ, *Bubbins v. United Kingdom* - § 171; რეინოლდსი გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ, *Reynolds v. United Kingdom* - § 68; პოლ და ოდრი ედვარდსები გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ, *Paul and Audrey Edwards v. United Kingdom* - § 97-102; მოვსესიანი სომხეთის წინააღმდეგ, *Movsesyan v. Armenia* - § 73; ზეტი და სხვები გაერთიანებული სამეფოს წინააღმდეგ, *Z and others v. United Kingdom* - § 109, ევროპულმა სასამართლომ განმარტა, რომ როდესაც სახეზეა კონვენციის ძირითადი მუხლების (მე-2 და მე-3 მუხლები) დარღვევა და აღნიშნულისათვის ეროვნული კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს მორალური კომპენსაციის შესაძლებლობას, ამგვარი გაუთვალისწინებლობა არღვევს ევროპული კონვენციის მე-13 მუხლს - ქმედითი სამართლებრივი მისაგებლის უფლებას.

7.5.3. რაც შეეხება მორალური ზიანის ოდენობას, პალატა განმარტავს შემდეგს: ზოგადი წესის მიხედვით, მორალური ზიანის ანაზღაურების მოცულობას

განსაზღვრავს სასამართლო მოსარჩელის მოთხოვნის საფუძველზე. ამასთან, ეს მოთხოვნა მოსარჩელის მხოლოდ მოსაზრებაა, ანაზღაურების მოცულობის განსაზღვრა სასამართლოს მიხედულებით წყდება; სკ-ის 413-ე მუხლის მიხედვით, მორალური ზიანი ანაზღაურდება გონივრული და სამართლიანი ოდენობით. მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლო მხედველობაში იღებს ისეთ გარემოებებს, როგორიცაა: დამდგარი ზიანის სიმძიმე, დაზარალებულის სუბიექტური დამოკიდებულება მორალური ზიანის მიმართ, განცდების ინტენსივობა, შელახული უფლების მნიშვნელობა და სხვ.. ამასთანავე, მხედველობაშია მისაღები, რომ მორალური ზიანის სპეციფიკის გათვალისწინებით, მორალური ზიანის ანაზღაურების უმთავრესი მიზანი არ არის ხელყოფილი უფლების რესტიტუცია, რადგან მიყენებულ ზიანს ფულადი ეკვივალენტი არ გააჩნია. მორალური ზიანის კომპენსაციის მიზანია მორალური ზიანით გამოწვეული ტკივილების, ნეგატიური განცდების შემსუბუქება, დადებითი ემოციების გამოწვევა. არაქონებრივი ზიანის ანაზღაურება ვერ აღუდგენს დაზარალებულს ხელყოფამდე არსებულ სულიერ მდგომარეობას, მისი მიზანია არამატერიალური სიკეთის ხელყოფით გამოწვეული ტანჯვის შემსუბუქება, ნეგატიური განცდების სიმძიმისა და ინტენსივობის შემცირება. მორალური ზიანის ანაზღაურება სასამართლოს მიერ ფულადი ფორმით განისაზღვრება ქონებრივი ზიანის ანაზღაურებისაგან დამოუკიდებლად. მორალური (არაქონებრივი) ზიანის ანაზღაურების მოცულობა განისაზღვრება როგორც დამდგარი ზიანის სიმძიმის, ისე ბრალის ხარისხის მიხედვით. ამასთანავე, კომპენსაციის ოდენობა არ უნდა იყოს უსაშველოდ გაზრდილი და კონკრეტული ქვეყნის ეკონომიკურ შესაძლებლობებს მოწყვეტილი.

მოცემულ შემთხვევაში, იმის გათვალისწინებით, რომ გარდაცვლილი ლ---- მ---- - - - - ე იყო 24 წლის, დარჩა მეუღლე და მცირეწლოვანი შვილი, ასაკში შესული მშობლები, ერთადერთი მცირე ფართის საცხოვრებელი ქ. თბილისში, გ-----ში, გამოძიება 2009 წლის 19 მაისს შეწყდა დანაშაულის ნიშნების არარსებობის გამო (სს საქმის ტომი 1, ს.ფ. 138-139), ხოლო მოსარჩელე ლ---- მ-----ის დაახლოებით 4 წლიანი სამართლებრივი ბრძოლის შედეგად განახლდა 2013 წლის 11 თებერვალს (სს საქმის ტომი 3, ს.ფ. 3-4), რომ 2008 წლის გარდაცვალების ფაქტზე გამოძიება დასრულდა და განაჩენი დადგა 10 წლის შემდეგ - 2018 წელს, რა პერიოდშიც ლ---- მ-----ემ გამოძიებაში სხვადასხვა საპროცესო მოქმედებების ჩატარების და საქმის განახლების მოთხოვნით დაწერა რამდენიმე ათეული განცხადება და აქტიურად იბრძოდა სიმართლის დასადგენად (იხ. სს საქმე), რაც მისთვის და მისი მეუღლისათვის (ც----- ბ----- -ი) უდავოდ დიდი მორალური სტრესის მატარებელი იყო და ასევე იმის გათვალისწინებით, რომ მატერიალური ზიანის ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდა, სააპელაციო პალატას გონივრულად და სამართლიანად მიაჩნია მორალური ზიანის სახით მოთხოვნილი თანხის 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის აპელანტებისათვის სრულად ანაზღაურება.

აქვე, მორალური ზიანის ოდენობის განსაზღვრაზე გავლენას ვერ მოახდენს

შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიერ წინა წლებში, წელიწადში ერთხელ ოჯახისათვის გადაცემული მცირე სიმბოლური თანხები, ძირითადად 1000 ლარის ოდენობით.

ამდენად, პალატა მიიჩნევს, რომ ლ---- მ-----ის და ც----- ბ-----ის სააპელაციო საჩივარი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ. უნდა გაუქმდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება და მიღებულ უნდა იქნეს ახალი გადაწყვეტილება. ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----ის სარჩელი უნდა დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ და საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----ის სასარგებლოდ, მორალური ზიანის სახით უნდა დაეკისროს 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის ანაზღაურება. დანარჩენ ნაწილში სარჩელი არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

8. პროცესის ხარჯები:

8.1. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 37-ე მუხლის მეორე ნაწილის თანახმად, სასამართლო ხარჯებს მოიცავს სახელმწიფო ბაჟი. ამასთან, პირველი ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სახელმწიფო ბიუჯეტის სასარგებლოდ სასამართლო ხარჯების გადანდისაგან თავისუფლდებიან მოსარჩელები დანაშაულით მიყენებული მატერიალური ზარალის ანაზღაურების სარჩელებზე. შესაბამისად, აპელანტები გათავისუფლებულნი არიან სახელმწიფო ბაჟის გაადანდისაგან.

8.2. „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის 1-ლი პუნქტის „უ“ ქვეპუნქტის თანახმად, საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტრო გათავისუფლებულია სახელმწიფო ბაჟის გადანდისაგან.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი

სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატამ იხელმძღვანელა საქართველოს ადმინისტრაციული საპროცესო კოდექსის 1-ლი, მე-12, მე-13 მუხლებით, საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 37-ე, 257-ე, 372-ე, 386-ე, 389-ე, 391-ე, 395-ე, 397-ე მუხლებით და

გ ა დ ა წ ყ ვ ი ტ ა :

1. ლ---- მ-----ის და ც----- ბ-----ის სააპელაციო საჩივარი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.

2. გაუქმდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2019 წლის 28 ივნისის გადაწყვეტილება და მიღებულ იქნეს ახალი გადაწყვეტილება.

3. ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----ის სარჩელი დაკმაყოფილდეს ნაწილობრივ.
4. საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ლ---- მ-----ისა და ც----- ბ-----ის სასარგებლოდ, მორალური ზიანის სახით დაეკისროს 50 000 (ორმოცდაათი ათასი) ლარის ანაზღაურება.
5. დანარჩენ ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდეს.
6. მხარეები განთავისუფლებულნი არიან სახელმწიფო ბაჟის გადახდისაგან;
7. გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს საკასაციო საჩივრით, საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატაში (თბილისი, ძმები ზუბალაშვილების ქ. №6) თბილისის სააპელაციო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა პალატის მეშვეობით (თბილისი, გრ. რობაქიძის გამზ. №7ა), მხარეთათვის დასაბუთებული გადაწყვეტილების ასლის გადაცემის მომენტიდან 21 (ოცდაერთი) დღის ვადაში. ამ ვადის გაგრძელება და აღდგენა დაუშვებელია. იგი იწყება მხარისათვის დასაბუთებული გადაწყვეტილების ასლის გადაცემის მომენტიდან. გადაწყვეტილების გადაცემის მომენტად ითვლება დასაბუთებული გადაწყვეტილების ასლის მხარისათვის ჩაბარება უშუალოდ სასამართლოში ან საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 70-78-ე მუხლების შესაბამისად.

მოსამართლე:

შოთა გეწაძე -